

SWOT-analyse Ochten
9 juli 2009
Zalencentrum 'Vicary' Ochten

Inhoud:

- Inleiding
- Opzet van de avond
- Ansichtkaarten
- Tabel sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen
- Themabespreking leefbaarheid Ochten
- Opsomming leefbaarheidsthema's
- Afronding & vervolg

Inleiding

De Vereniging Kleine Kernen Gelderland (VKK Gelderland) is een vereniging waar dorpen tot 6000 inwoners lid van kunnen worden. De VKK Gelderland stimuleert en helpt bij het van onderop plannen maken om de leefbaarheid te verbeteren. De vereniging laat de stem van plattelandsbewoners doorklinken bij gemeenteverstijgende organen ten aanzien van plattelandsbeleid. Onder leefbaarheid valt alles wat een dorp een prettige woonplaats maakt, bijvoorbeeld voldoende woningen, voorzieningen, (verkeers-) veiligheid, speelruimte voor kinderen of een bloeiend verenigingsleven.

In 2005 is de VKK een Gelderse vereniging geworden, daarvoor had zij alleen 'Achterhoek/Liemers' achter haar naam staan. Deze uitbreiding was voor veel dorpen een lang verwachte stap en vanuit de Veluwe hebben zich direct nieuwe leden aangemeld. Het ledenaantal zit momenteel op 124. Slechts 19 komen uit het Rivierengebied en in veel dorpen in deze regio zijn geen dorpsbelangenorganisaties. Waarom dit zo is weten we niet. Door een leefbaarheidsonderzoek in vijf verschillende dorpen hopen we erachter te komen wat er speelt op het gebied van leefbaarheid en hoe hierover gecommuniceerd wordt met bewoners onderling en met de overheid.

Dit doen we door middel van een 'SWOT-analyse'; een sterkte-zwakke analyse waarbij ook wordt gekeken naar kansen en bedreigingen. De deelnemers waren zeer diverse inwoners van Ochten die vanuit hun eigen beleving hebben verteld wat ze goed vonden aan de woonplaats en waar kansen liggen. Door alle verhalen en inzichten te horen hebben we samen met de deelnemers bepaald welke thema's er voor de toekomst van het dorp belangrijk zijn.

Opzet van de avond

Na een kopje koffie of thee begon de avond om 20:00 met een welkomstwoord. Hierin werd uitleg gegeven over het Project Rivierenland in eigen hand. Dit project heeft als doelstelling het stimuleren van eigen verantwoordelijkheid en zelfwerkzaamheid van bewoners van kleine kernen om de leefbaarheid van het dorp te vergroten. Dit project wordt deels gefinancierd door het Europese Leader+ project waarin plattelandsontwikkeling in het Rivierengebied vanaf 2008 tot 2013 specifieke aandacht krijgt.

Vervolgens kwamen de deelnemers aan het woord. Zij legden hun gevoel bij Ochten uit aan de hand van een gekozen ansichtkaart. De resultaten vindt u in de volgende paragraaf.

Alle opmerkingen en standpunten zijn op memo-briefjes geschreven en gecategoriseerd naar sterk of zwak punt, kans of bedreiging. Iedere opmerking, of het nu juist een sterk punt of een bedreiging vormt, kwam ter sprake en hiervan is een lijst gemaakt van thema's die belangrijk zijn voor de leefbaarheid van Ochten.

Met een uitleg over het vervolgtraject en een evaluatie werd de avond om 22:30 afgesloten.

Vanwege de privacy van de deelnemers zullen hun namen in dit rapport niet genoemd worden, maar onze dank gaat uit naar de mensen die voor het dorp hebben gesproken op deze avond!

Ansichtkaarten

Aan de hand van een zelf uitgekozen ansichtkaart leggen de deelnemers uit wat hun gevoel bij het dorp is, wat er positief dan wel negatief is.

Metamorfose

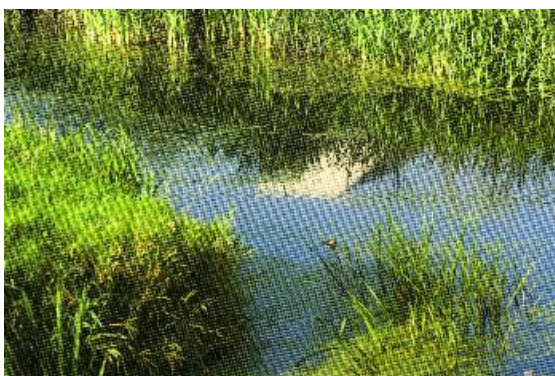
Er zijn in Ochten al 30 jaar nieuwbouwplannen voor de Triangel. Ochten vergrijs, er is gebrek aan grootschalige bouwprojecten. In de tweede Wereldoorlog is het hart van het dorp weggeschoten, er is geen dorps hart meer. Het nieuwe dorps-centrum komt eigenlijk 20 jaar te laat.

Chaos

Het gaat om het woord chaos: vanaf januari 2001 woon ik in IJzendoorn aan de rand van Ochten en er is in 7 jaar tijd veel veranderd. De betuwelijn heeft effecten, ook windmolens: verrommeling van het landschap. Dat zie je ook bij binnenkomst van het dorp bij de MacDonalds: chaos en rommel. De voorzieningen in het dorp lopen sterk terug. Het zou goed zijn om een

centrum/hart met aantrekkingskracht te krijgen. Grootste aantrekkingskracht op winkelend publiek heeft nog steeds Veenendaal. Het groen in het dorp moet behouden blijven, dit krijgt, samen met leefbaarheid, bij het Triangel-project weinig aandacht van de gemeente. Verenigingen zouden meer aandacht moeten geven aan wat er speelt en dit bij de gemeente moeten aanklaarten. De gemeentelijke herindeling had grote impact: de gemeente werd veel groter dan verwacht. De gemeente is nu op afstand; je moet naar Opheusden. Het is niet negatief bedoeld, er moet wat mee gedaan worden, een uitnodigende entree bijvoorbeeld.

Ondergronds landschap

Het landschap gaat achteruit, ik woon sinds '78 in de Betuwe vanwege de boomgaarden en de Rivier. Het was een wereld van rust maar dat wordt steeds minder en dat is bijzonder spijtig. Ik denk erover om te vertrekken als de kans er is.

Klap op de neus

Ik ben geboren en getogen in Ochten en heb heel veel in Ochten geïnvesteerd. Ongeveer 20 bestuursfuncties gehad, heel hard gewerkt. Het voelt als een klap op de neus dat 80% van de investeringen weinig nuttig effect heeft gehad. Bij het organiseren van activiteiten moet rekening gehouden worden met de zondagsrust en zodoende zijn bijvoorbeeld feesten op zaterdag om middernacht afgelopen. Dit is niet voor iedereen acceptabel. De leefbaarheid is gezakt van een dikke 9 naar een 4. De fusie met Opheusden was een domme beslissing. Er is geen café of terras in Ochten. De vrees leeft bij mij dat het in de toekomst waarschijnlijk lastiger zal worden om activiteiten te organiseren, onder andere vanwege tekort aan vrijwilligers en draagvlak.

Tabel met sterke en zwakke punten van Ochten, de kansen en bedreigingen

Op basis van de verhalen die de deelnemers hebben verteld en gehoord bij de ansichtkaarten zijn de kernpunten opgeschreven en ingedeeld in per categorie. Naar aanleiding van deze opmerkingen wordt er gediscussieerd om tot een themalijsst voor leefbaarheid in Ochten te komen.

Sterk	Zwak	Kans	Bedreiging
Groot aantal leden op de sportvereniging	Koopkracht	Groen	Afname voorzieningenniveau – bijvoorbeeld Rabobank is alleen nog pinautomaat en TNT servicepunt.
Nieuwbouw	Vergrijzing	De Linge	
	Vergrijzing – geen kans voor jonge starters	Nieuwbouw	
Het landelijke klimaat, kleinschaligheid	Geen centrum	Jeugd behouden: veel bezochte speelplaatsen beter benutten	Verdwijnen van het landelijke klimaat
Mooi dorp, uitdaging is om het mooier te maken	Slecht gemeentebestuur waardoor tegenstellingen tussen kernen ontstaan	Centrum ontwikkeling – hart van Ochten	Vergrijzing als er geen startershuizen worden gebouwd
De rivier			
Centrale ligging in Nederland	Groen verdwijnt uit Ochten		Verkeerssituatie in de Molendam
Voorzieningen	Entree van het dorp: herkenbaarheid		Cultuurverschuiving
	Uitstraling van het dorp		Verbreiding A15
	Rommel bij voetbalvelden, percelen bijvoorbeeld Keizerstraat (Ijzendoorn?)		Inactieve gemeente

Themabespreking leefbaarheid Ochten

Landelijke omgeving, karakter van Ochten

- *De landschappelijke omgeving van Ochten benadrukken bij het imago en de identiteit van het dorp*

Er wordt eigenlijk nauwelijks aandacht besteed aan de ligging van Ochten in het omringende landschap. Directe verbindingen, zoals routes naar de Waal en de Linge, een 'ommetje Ochten' bijvoorbeeld. Ook diverse verwijzingen van Ochten en haar mooie buitengebied zouden goed zijn. De ligging van Ochten kan bijvoorbeeld worden benadrukt in verschillende zaken die imago en identiteit van het dorp beschrijven: promotie, communicatie, PR. Er komen veel mensen uit de omgeving naar Ochten toe om van het landschap te genieten, maar dit wordt naar buiten toe nauwelijks gepromoot. Naast de rivieren valt ook te denken aan het groen, de natuur, uitzicht vanaf de dijk, recreatie en toerisme.

- *Infrastructuur is heel intensief op dit smalle gedeelte van de Betuwe*
Ochten ligt centraal in Nederland en heeft een goede ontsluiting. Er zijn echter een groot aantal lijnen die dit gedeelte van de Betuwe doorsnijden; de Neder Rijn, de Betuwelijn, de A15, de Linge en tot slot de Waal. Als de A15 wordt verbreed wordt het nog drukker op deze strook. De Betuwelijn geeft meer geluidsoverlast dan de snelweg.

- *Aandacht geven aan entree van het dorp en groen in de dorpskern*
- *Groen in de dorpskern koesteren en benadrukken, extra onder de aandacht brengen door een bankje te plaatsen bijvoorbeeld.*

De uitstraling van de dorpskern kan verbeteren, allereerst de entree van het dorp bij de MacDonalds. Dit is geen fraaie binnenkomer al wordt er getracht iets moois van de rotonde te maken. In de dorpskern verdwijnt langzaam maar zeker al het groen; weides en boomgaarden binnen de dorpsgrenzen worden bebouwd. Het groen op de Molendam biedt een kans; dit is 'Unter den Linden' in het klein. Een bankje om hier fijn te kunnen verblijven wordt als idee genoemd.

- *Landschappelijke uitstraling buitengebied, LOP, landschappelijke inpassing van erven en bedrijven.*

Voor het buitengebied geldt dat sommige bedrijven en particulieren hun erf geen aantrekkelijke uitstraling heeft; rommelig, oude machines, soms zelfs gevaarlijke situatie. Is er geen welstandscommissie voor het landelijke gebied? Kan er aan landschapsversterking worden gewerkt? Heeft de gemeente Neder-Betuwe een Landschaps Ontwikkelings Plan?

Voorzieningen

- *Bij voorzieningen in Ochten zou het uitgangspunt servicegerichtheid moeten zijn*

De voorzieningen in Ochten zijn goed, maar ze verdwijnen langzaam maar zeker; postkantoor, Rabobank. Voor veel zaken zijn inwoners aangewezen op Veenendaal, het dorp is minder op Tiel georiënteerd. Het zou een verbetering zijn als er meer servicegericht wordt gedacht: ruimere openingstijden, speciale mogelijkheden, groter aanbod van diensten zoals bibliotheek. Wellicht kunnen diverse zaken samen ondergebracht worden in een Kulturhus.

Nieuwbouw

- *Nieuwbouw voor starters noodzakelijk*
- *Aandacht nodig voor groene inpassing en aankleding nieuwbouw*

Nieuwbouw is nodig om jongeren in Ochten te houden. Bij het ontwikkelen van nieuwbouw moet aandacht zijn voor de groene inkleding van het project in de dorpskern. Nu merken inwoners dat het weinige groen dat de dorpskern rijk is wordt bebouwd.

Saamhorigheid bevolking

- *Meer samenwerking tussen jeugd en buurt*
- *Meer aandacht voor nuttige projecten met jongeren (sporten, buurt onderhoud)*

Aan het woord 'hangen' kleeft een negatieve smaak. Het is interessant om te lezen dat jongeren zelf in de gaten hebben dat zij de boel schoon moeten achter laten, dan heeft niemand een probleem met 'hangjongeren'. Maar het 'hangen' kan ook verbeterd worden: betere trapveldjes, activiteiten, verbeteringen. Jongeren zouden ook meer met de buurt kunnen samenwerken in plaats van dat ze de buurt belasten met hun aanwezigheid. Wellicht zijn er mogelijkheden voor projecten zoals gedaan wordt bij de Richard Krajicek Foundation of de Johan Crujff Court.

- *Successen nodig*

Er is een gebrek aan de overtuiging 'we zetten samen de schouders eronder'. Dit wordt gemerkt bij verenigingen maar ook in de buurt. Er zijn successen nodig; buurtcheques, PR en krantenberichten (er is weinig te lezen over Ochten).

- *Structuur en ondersteuning nodig bij dorpsstafel*

Wanneer er een dorpsstafel wordt opgericht, is vanaf het begin ondersteuning nodig. De structuur moet vastgelegd zijn (met wie is overleg, hoe?) en faciliteiten moeten geregeld zijn (website, dorpskrant), zodat de kersverse leden van de dorpsstafel niet eerst voor de opgave staan om alles te ontwikkelen en de hele structuur op te zetten.

- *Sport als continue verbindende factor*

Ook sportverenigingen kunnen samen de schouders eronder zetten en door het jaar heen meerdere evenementen organiseren voor kinderen, jongeren en ouderen. Alle verenigingen zouden hierin samen kunnen werken; van de voetbalvereniging tot de duivenmelkers.

- *Verskillende invullingen van leefbaarheid*

De leefbaarheid van een dorp geldt voor iedereen, maar tegelijkertijd wordt er verschillend invulling aan gegeven. Denk maar aan verschillende wensen en belangen op basis van bijvoorbeeld geloofsachtergrond maar ook leeftijd, gezinssituatie, werkachtergrond enzovoorts. Om de leefbaarheid in de toekomst te behouden of te versterken, zullen de verschillende visies op en invullingen van 'leefbaarheid' bekend moeten worden gemaakt. Alleen wanneer er meer duidelijkheid is, zal er in de toekomst wederzijds rekening met elkaar gehouden kunnen worden en wederzijds respect getoond worden.

Het geloof is uiteraard een gevoelig onderwerp, maar daaromtrent heerst op dit moment veel onduidelijkheid en een gevoel van argwaan. Gezien de toekomstige ontwikkelingen -een nieuwe kerk en een nieuwe basisschool voor gereformeerd onderwijs- zou het goed zijn om met betrokkenen te bespreken wat een 'leefbaar Ochten' inhoudt. Wil men hier namelijk aan werken in de toekomst, dan heeft dat alleen kans van slagen wanneer er in goede verstandhouding wordt samengewerkt tussen mensen met verschillende achtergronden.

- *Sociale samenhang in Ochten minimaal*

Een verschil tussen buurtschap Eldik en dorp Ochten is dat er in Eldik een dorpsgeest is, mensen voelen zich verbonden met elkaar en met het dorp. Een activiteit van de buurtvereniging van Eldik bijwonen is verrassend, zoveel animo, zoveel saamhorigheid. Iets dergelijks is nu voor Ochten ondenkbaar. Er wordt gesproken over de wielerronde die uitgebreid kan worden tot een dorpsactiviteit. In plaats van te groeien, neemt deze activiteit alleen maar af. Vaak gezegd is 'het wordt allemaal minder'.

Gemeente

- *Gemeentenuws is summier*

Inwoners van Ochten worden niet actief op de hoogte gesteld van ontwikkelingen binnen de gemeente. In het gemeentenuws staat heel summier beschreven wat er gaande is, maar voor verdere informatie zul je zelf het initiatief moeten nemen. In het huis-aan-huis blad van de SGP is daarentegen veel informatie te vinden en dit wordt zeer gewaardeerd.

- *Terugkoppeling*

In geval van projecten wordt wel naar advies en inspraak van bewoners gevraagd, maar de terugkoppeling verloopt niet goed. Bij het plan van de Triangel zijn als gevolg van inspraak drie scenario's uitgedacht. Deze zijn echter niet teruggekoppeld, evenmin als de motivatie voor de uiteindelijke keuze. Het komt ook met andere voorbeelden ter sprake dat de terugkoppeling van de gemeente naar aanleiding van brieven, gesprekken of oproepen niet goed is.

- *Actieve opstelling*

Gemist wordt een actieve reactie van de gemeente op voorstellen vanuit bewoners. Een pro-actieve opstelling zou nog beter zijn. Te denken valt aan landelijke zaken en de effecten daarvan op lokaal niveau.

Woonzorgcentrum

- *Wachlijst voor zorgcentrum – meer aandacht voor thuiszorg, zorgen voor elkaar (mantelzorg).*

In het woonzorgcentrum in Ochten is in toenemende mate gebrek aan ruimte. Er wordt gezegd dat plaatsen worden ingenomen door mensen van buiten het dorp, maar er moet wel aan bepaalde criteria worden voldaan om in Ochten verzorgd te worden. De toelatingseisen worden ook steeds strenger, extramuraal zorg wordt hiermee gestimuleerd. Zorgen voor elkaar en thuis verzorgd worden is dan ook een goede zaak die bevorderd kan worden. WMO-steunpunt in Ochten?

Opsomming Thema's en onderwerpen die van belang zijn voor de leefbaarheid van Ochten:

Landelijke omgeving, karakter van Ochten

- *De landschappelijke omgeving van Ochten benadrukken bij het imago en de identiteit van het dorp*
- *Infrastructuur is heel intensief op dit smalle gedeelte van de Betuwe*
- *Aandacht geven aan entree van het dorp en groen in de dorpskern*
- *Groen in de dorpskern koesteren en benadrukken, extra onder de aandacht brengen door een bankje te plaatsen bijvoorbeeld.*
- *Landschappelijke uitstraling buitengebied, LOP, landschappelijke inpassing van erven en bedrijven.*

Voorzieningen

- *Bij voorzieningen in Ochten zou het uitgangspunt servicegerichtheid moeten zijn*

Nieuwbouw

- *Nieuwbouw voor starters noodzakelijk*
- *Aandacht nodig voor groene inpassing en aankleding nieuwbouw*

Saamhorigheid bevolking

- *Meer samenwerking tussen jeugd en buurt*
- *Meer aandacht voor nuttige projecten met jongeren (sporten, buurt onderhoud)*
- *Successen nodig*
- *Structuur en ondersteuning nodig bij dorpsstafel*
- *Sport als continue verbindende factor*
- *Verschillende invullingen van leefbaarheid*
- *Sociale samenhang in Ochten minimaal*

Gemeente

- *Gemeentenuws is summier*
- *Terugkoppeling*
- *Actieve opstelling*

Woonzorgcentrum

- *Wachlijst voor zorgcentrum – meer aandacht voor thuiszorg, zorgen voor elkaar*

Afronding & Vervolg

Nu er een lijst met leefbaarheidsthema's is gevormd voor Ochten ontstaat de vraag hoe je hiermee verder kunt gaan. In hoeverre worden de thema's door de gemeente beschreven in beleid en welke zaken worden praktisch uitgevoerd? Waar bevinden zich de mogelijkheden voor inwoners van Ochten om zaken aan te scherpen of zelf uit te voeren? Een andere vraag is in welke vorm (o.a. integrale afstemming, budget en begeleiding) en mate ondersteuning vanuit de gemeente geboden kan worden. Kortom: er moeten een aantal zaken helder zijn voordat structureel aan de leefbaarheid van Ochten gewerkt kan worden. De SWOT-analyse heeft al wel aangetoond dat er een heel aantal zaken zijn waaraan gewerkt zou moeten worden om de leefbaarheid van het dorp in de toekomst te garanderen.

De inhoudelijke afbakening en procesmatige ondersteuning zullen eerst helder moeten zijn alvorens energie wordt gestoken in het vaststellen van het werkelijke probleem en het inventariseren van de mogelijke oplossingen of acties.

De VKK zal hiervoor de themalijst bespreken met de gemeentelijke afdelingen, maar ook met politie en woningbouwcorporatie om erachter te komen wat er op de verschillende gebieden wordt gedaan en waar het beleid ruimte of aanknopingspunten biedt om aan te werken.

Op basis van de inhoudelijke afstemming wordt er over het proces gesproken: er is min of meer duidelijk wat de leefbaarheidsonderwerpen zijn, maar wie gaat waarmee aan de slag en hoe wordt hieraan gewerkt? Er zal tussen bewoners onderling, verenigingen, kerken, buurten, organisaties zoals Mozaïek Welzijn en de woningbouwcorporatie maar ook met de gemeente Neder-Betuwe samengewerkt moeten worden om de leefbaarheid in het dorp te verbeteren.

Voor de vervolgstappen betekent dit dat de themalijst zowel bij gemeente als in het dorp bekend wordt gemaakt. Vervolgens wordt eerst met de gemeentelijke afdelingen en externe organisaties besproken welke onderwerpen aangepakt kunnen worden en hoe de ondersteuning vorm kan krijgen. Met een helder perspectief vanuit de gemeente wordt in het dorp gekeken naar de exacte invulling van projecten en het animo voor een bewonersorganisatie in de vorm van een 'dorpstafel' wordt gepeild. Een dorpstafel fungeert als aanspreekpunt en gesprekspartner voor dorp en gemeente en als centrale aanjager van verschillende leefbaarheidprojecten.